

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVIII., číslo 24

12. 12. 2021 / neprodejné

Z OBSAHU Církev synodální nebo Kristova?

05

Jiří Strach: Když se podíváte do historie Církve, vždycky se to mlelo

12

Vánoční příloha: Vracejí se řeky do starých koryt?

I-IV

Foto: Mirka Dolanska / Člověk a Víra

Slzavé Vánoce

„(...) dnes se vám ve městě Davidově narodil Spasitel.“ Zpráva, kterou anděl oznamoval pastýřům, vyvolala v srdcích těchto prostých lidí pocit radosti a zároveň potřebu vidět „Vtělené Slovo“ na vlastní oči. Rychle se rozhodli: „Pojďme do Betléma a podívejme se, co se tam stalo.“ To, co viděli, proniklo hluboko do jejich srdcí. Přestože od té doby uplynulo mnoho staletí, události betlémské noci jsou stále živé. Vánoce mají nadčasový význam a týkají se všech. Ve všech srdcích, která slyšela dobrou zprávu, tento den každý rok znovu naplňuje každého z nás novým pocitem radosti. I v srdcích těch, kteří jaksí celý rok nemohou najít cestu do kostela, se dnes přijdou podívat a možná konečně uvěří. I dnes se podíváme do jeskyně v Betlémě, abychom viděli Marii, Josefa a novorozence Ježíše. Přicházíme, abychom slyšeli pláč Božího Dítěte, abychom viděli slzy šťastných rodičů. Ano, to jsou Vánoce.

Možná v ten večer také vešly či vjdou slzy do tvých očí. V očích členů domácnosti se objeví slza štěstí, protože po mnoha měsících nebo možná letech se ten, na koho tak dlouho čekali, vrátil do jejich domu, právě oné betlémské noci; slza štěstí je v oku otce nebo matky, když dítě přijde a po mnoha letech podá ruku ke smíru; slza se objeví při pohledu na prázdné místo a talíř, u kterého loni ještě seděl milovaný manžel, manželka a dnes večer zde není, ale sedí u stolu v království nebeském; slza se objevila toho večera, kdy celá rodina místo toho, aby seděla u štědrovečerního stolu doma, hlídala u nemocničního lůžka, kde ležela nemocná matka; slza může být v oku osamělého, postaršího člověka, který v tento Štědrý večer seděl sám u stolu, aby si při světle štědrovečerních svíček připomněl, jak se dům ještě nedávno hemžil životem a dnes jsou zde jen čtyři zdi a zvuk tikajících hodin; slza

zvlhčí oči kněze, který o Štědrém večeru na nemocničním oddělení vidí ty, kteří jsou zde sami a dost citelně chápe, jaká samota to je; slza patří i do očí nemocné matky nebo otce, který byl na Vánoce ponechán v domově seniorů, protože se na nějakou dobu stal přítěží pro své děti, které tak miluje, a ony na to zapoměly; lidé cestou na půlnoční mši svatou pro zavřené kostely kvůli pandemii mívají slzy v očích. Cožpak Pán potřebuje tyto slzy, kterých je v tento Štědrý den opravdu mnoho? Ne. Ale my je potřebujeme! Aby se člověk stával více člověkem, aby otevřel srdce druhému člověku, aby žil s láskou. Musíme odpouštět, usmířovat se, milovat druhého a obětovat sebe sama ještě více. K tomu vám o těchto Vánocích vyprošuji Boží milost a sílu.

*P. Maciej Tomasz Goździk
kněz arcidiecéze Szczecińsko-Kamieńské,
dříve působící v plzeňské diecézi*

Papež ke zpovědnímu tajemství

Papež obhajuje zpovědní pečeť katolické církve jako nedotknutelnou. „Pečeť svátosti smíření“ je bodem, „který zůstane neochvějný a nezcizitelný; na jeho obranu jsem připraven položit na misky vah celou váhu svého učitelského úřadu,“ cituje *Il Messaggero* Františkova slova ze setkání s představiteli vatikánské kurie, které proběhlo začátkem listopadu.

Podnětem k tomuto prohlášení byly debaty ve Francii, Austrálii a dalších zemích. V souvislosti se zveřejněním zpráv o sexuálním zneužívání v katolické církvi politici zpovědní tajemství zpochybňují. V Austrálii již několik států přijalo zákony, podle kterých jsou katoličtí kněží povinni sdělit úřadům informace o zneužívání, které se dozvědí při zpovědi.

Odborník na ochranu dětí Hans Zoller navrhl nové předpisy týkající se zpovědního tajemství. Ty by měly potvrdit zpovědní tajemství a zdůraznit osobní odpovědnost zpovědníka, napsal tento jezuita v článku pro britský týdeník *The Tablet*.

Duchovní by proto mohl být povinen přesvědčit zpovídajícího se pachatele, aby

Foto: Esteban Munilla / flickr

se přihlásil státním orgánům a vyhledal terapeutickou pomoc. Stejně tak by nové instrukce mohly znovu zdůraznit, „že rozhřešení v případě zneužívání nelze udělit, dokud pachatel neprokáže nejen upřímnou lítost, ale také vůli odčinit škodu, kterou způsobil“, vysvětlil řeholník.

Například v sousedním Rakousku by

byl spor o katolickou zpovědní pečeť stěží myslitelný, protože je chráněna ústavním článkem 15. Podle něj kněz – i kdyby měl vypovídat jako svědek v soudním řízení – nesmí být ani vyslýchán nebo dotazován výkonou mocí na obsah zpovědi.

kath.net

Student vyloučen pro odmítnutí genderově neutrálního oslovení

Katolický mladík byl vyloučen z fotbalového zápasu na státní škole v New Hampshire v USA za to, že řekl, že existují pouze dvě pohlaví. V žalobě podané proti školnímu obvodu je student charakterizován jako „zbožný katolík, který se drží tradičního křesťanského učení, že Bůh stvořil člověka jako muže a ženu“. Právní zástupce nezletilého v této souvislosti odkazuje na dokument vatikánské kongregace pro katolickou výchovu z roku 2019 nazvaný „Jako muže a ženu je stvořil“, který takové excesy genderových teorií problematizuje.

Konkrétně se jedná o odmítnutí chlapce oslovovat jiného studenta genderově neutrálním zájmenem, protože si to student vyžádal. Ve směrnících školského obvodu je totiž uvedeno právo každého žáka svobodně si zvolit oslovení jménem

Foto: Austin Blake Grant / wikimedia.org

a zájmenem. Mezi oběma studenty došlo k ostré výměně názorů, třebaže mimo vyučování. Když se zvěsti o tom donesly na ředitelství, byl katolík přesto potres-

tán. Jeho právní zástupce to považuje za porušení práva na svobodný názor a náboženské vyznání.

kath.net

Výzva Jordana Petersona proti rozdělení společnosti

Jordan Peterson. Foto: Gage Skidmore / flickr

Kanadský psycholog a spisovatel Jordan Peterson v novém poeticko-náboženském videu na YouTube naléhavě varuje před rozdělením společnosti – zřejmě s narážkou na koronavirovou politiku v mnoha zemích. „Pane Bože, zbav mě nesnesitelného břemene mé nevědomosti, arogance, záměrné zaslepenosti, zahořklosti a zášti,“ začíná Peterson svou modlitbu. „Chceme obviňování, nedůvěru, neshody, pohrdání a nenávisť, nebo mír, prosperitu a štěstí?“ ptá se posluchačů. Válku, nebo mír – k tomuto dilematu nakonec Petersonovy různé otázky směřují.

Poznamenává, že dobří lidé začínají považovat své sousedy a přátele za nepřátele nebo se stávají obětí zbabělosti a samolibého hněvu. To je třeba zastavit

dřív, než bude pozdě. „Nepřítel je tam, kde panuje rozdělení a neshody. Nepřitelem je pýcha a strach, které nám brání stavět mosty přes ono rozdělení.“ Peterson je známý svým kritickým postojem k genderové politice a v poslední době i k očkovací politice kanadského premiéra Trudeaua. Nedávno zdůraznil právo každého nenechat se očkovat proti Covid-19. Podle nového rozboru jeho díla, který vyšel v knižní podobě včetně předmluvy losangeleského pomocného biskupa Roberta Barrona, je nyní považován za nejvýznamnější osobnost, která znovu uvedla Boha a Bibli do dnešní odkřesťanštěné většinové společnosti.

kath.net

Drazí čtenáři,

toto vydání *RC Monitoru* je pro letošní ročník poslední. Nové číslo ročníku 2022 očekávejte v druhém lednovém týdnu, s datem vydání 16. 1. 2022. V prvním čísle nového roku také naleznete potvrzení Vašich darů za rok 2021.

Za Vaši přízeň, podporu a především modlitby i věrnou čtenářskou důvěru Vám ze srdce děkujeme!

redakce RC Monitoru

SLOVO KNĚZE

Během adventu si církev připomíná, krom jiných světců a světic, mučednickou smrt sv. Lucie. S touto památkou se v různých zemích pojí všelijaké lidové tradice a některé souvisí i s dárky, stejně jako se sv. Mikulášem máme spojenou nadílku u nás. Tito dva světci adventního času tedy poukazují na štědrost, tím nám připomínají, že bychom neměli syslit majetky, ale také nás lidové tradice z těchto svátků vycházející učí, že ne vždy záleží na finanční výši daru, ale spíše na úmyslech. Nakonec vzpomeňme na Ježíše u chrámové pokladnice. Jedna z žalob během procesu proti Lucii spočívala v tom, že rozdala své věno. Mohli bychom se nyní zamýšlet nad láskou jejího snoubence, který nebyl ochoten se jí a jejího věna vzdát a tak ji udal, ale chceme-li vidět lásku opravdovou, zůstaňme u Lucie. Její odpověď soudci: „Kdo dává Bohu jen to, co umíraje nemůže si vzít sebou na věčnost, ten z toho nemá žádné zásluhy, ale chceš-li vykonat oběť Bohu příjemnou, dej (jeho chudým) to, co můžeš nyní užívat.“ je více než jasná. Vzhledem k tomu, že páchala protistátní činnost a nehodlala uposlechnout vládní nařízení. Totiž zřící se křesťanské víry. Nás také, stejně jako mnozí jiní mučedníci, učí statečnosti a opravdovosti našeho života, když soudci praví, že v první řadě je poslušná Božích příkázání a upozorňuje soudce, že zatímco on se bojí panovníků smrtelných, ona se bojí urazit Boha věčného. Možná i my jednou budeme muset volit mezi Božím zákonem a zákonem světským, jak to bývalo v dobách ne až tak dávno minulých. Prosme tedy sv. Lucii o přimluvu, abychom vždy volili správně a neohrozili tak svou věčnou budoucnost.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

ZEMŘEL POSLEDNÍ Z PŘEŽIVŠÍCH MNICHŮ Z TIBHIRINE

Poslední mnich, který přežil masakr v Tibhirine, zemřel v neděli 21. listopadu ve věku 97 let. Bratr Jean-Pierre Schumacher, který poslední léta prožil v klášteře Midelt v Maroku, přijal ráno v den úmrtí svátost nemocných, a než se k němu bratři vrátili ze mše svaté, byl již mrtev. Pohřeb se konal 23. listopadu.

Svědék evangelia uprostřed muslimů

Život bratra Jeana-Pierra Schumachera byl silně poznamenán únosem sedmi jeho spolubratrů z kláštera Tibhirine v Alžírsku v roce 1996. Uniknout se podařilo jen jemu a bratru Amédéovi, který zemřel v roce 2008.

Bratr Jean-Pierre se narodil v roce 1924 v lotrinské dělnické rodině, která měla šest dětí. Navštěvoval školu otců maristů. V osmnácti letech byl stejně jako další mladíci z Alsaska-Lotrinska donucen narukovat do wehrmachtu. Frontě unikl pomocí lékařského potvrzení dokládajícího, že onemocněl tuberkulózou.

Nakonec byl v roce 1953 vysvěcen na kněze a vstoupil do trapistického opatství Panny Marie v Timadeuc v Bretani. V roce 1964 přišel spolu se dvěma dalšími mnichy na pozvání alžírského arcibiskupa do trapistického kláštera v Tibhirine, ve značně napjaté situaci dva roky poté, co Alžírsko získalo nezávislost. Bratr Jean-Pierre Schumacher tam zůstal 30 let, po němž spolu s bratřími z cisterciáckého řádu aktivně pracoval na tom, aby v této převážně muslimské oblasti poznamenané občanskou válkou v devadesátých letech 20. století zazářilo světlo evangelia.

Tragická noc „z první řady“

Potom v noci z 26. na 27. března 1996 přišla tragédie. „Jako noční vrátný jsem to sledoval z první řady. Bylo to v noci, kolem jedné hodiny. Vzbudil mě hluk hlasů u brány,“ vypravoval bratr Jean-Pierre v září 2010 časopisu *Famille*

Jean-Pierre Schumacher. Foto: Cindy Wooden

Chrétienne. Protože se domníval, že jde o raněné, kteří přicházejí prosit o pomoc, což se stávalo pravidelně, a protože slyšel převora hovořit s neznámými, nešel otevřít. Vyhlédl oknem a náhle uviděl, „jak dovnitř vchází muž v turbanu a s kalašnikovem.“ Bratr proto poklekl u postele k modlitbě. Všechno se děje současně. Teroristé hledají v budovách mnichy, aby je odvedli, a v jednu chvíli padli na kvardiána. „Jeden z těch mužů chtěl v chodbě udeřit kvardiána pažbou,“ vypráví dál bratr Jean-Pierre. „Velitel mu řekl, aby se uklidnil, a zeptal se Mohameda: ‚Je jich všech sedm?‘ On mu odpověděl. ‚Jak říkáš.‘ Ve skutečnosti nás bylo devět. To vysvětluje, že když jich měli sedm, odešli a už dál nehledali. To mi zachránilo život.“

On a bratr Amédée, kteří takto unikli, nakonec po několika dnech, kdy o svých bratřích neměli žádné zprávy, klášter opustili. Druhý den po dramatické události uvědomili policii. Dva měsíce po únosu se na kraji cesty nedaleko od Tibhirine našly hlavy sedmi unesených mnichů. Okolnosti únosu zůstávají nejasné.

Život v Maroku a dojemné setkání s papežem Františkem

Čtyři roky po masakru se bratr Jean-Pie-

rre usadil v Mideltu, v malé komunitě trapistických mnichů v marockém pohorí Altas, kde se stal převorem. Snažil se tam pokračovat v duchu, jímž žili mniši v Tibhirine, zejména v dialogu s muslimy. Každému, kdo se ho zeptá na odpuštění za masakr v Tibhirine, obvykle odpovídá citátem z řehole svatého Benedikta: „Milovat bratra, nenávidět hřích.“

Širokou veřejnost seznámil s odvahou a příkladem mnichů z Tibhirine film „O bozích a lidech“ režiséra Xaviera Beauvois z roku 2010. Sedm zavražděných bratří papež František v roce 2018 blahorečil. Při své apoštolské cestě do Maroka v roce 2019 se setkal s bratrem Jeanem-Pierrem a dal najevo velké pohnutí.

Camille Lecuit
Famille Chrétienne
Přeložila Lucie Cekotová

Camille Lecuit
novinářka

ÚVAHA KONVERTITY NAD SYNODÁLNÍ CESTOU

Jsem konvertita. Přiznávám, že na počátku mého života z víry nestálo žádné dramatické obrácení, ale obyčejná lidská potřeba sdílení a porozumění. Zkrátka jsem doufala, že ve společenství věřících najdu lidi chápavější a hodnější, než tam „venku“. Během let klopýtání a hledání jsem pochopila, že i v církvi jsou jen lidé, ale že stojí za to v ní žít, protože je něčím daleko víc než jen lidskou institucí. Že je dílem Trojjediného Boha, který ji sytí láskou Svého Syna, a oživuje Svým Duchem. Přijala jsem Ježíše Krista jako Pána svého života a církev jako svůj domov.

Po sedmnácti letech, které více než radostnou pouť připomínaly křížovou cestu, rozpačitě a s trochou lítosti stojím nad dokumenty Synody o synodalitě, a přemýšlím, zda se stále ještě jedná o tu církev, kterou jsem si navzdory všem bolestem i slabostem zamilovala. Čtu slova jako „naslouchání, dialog, změna, inkluze, sdílení, spoluzodpovědnost...“ a paměť se neodbytně vrací ke všem schůzím a konferencím minulosti, dnes módně zaměněným za vzdělávací akce, mýtkinky, teambuildingy či eventy. Slovník synody (a možná nejen on) je jim nápadně podobný...

Stačí zaměnit několik slov a z materiálů k synodálnímu procesu se stane jeden z miliónů motivačních programů, školení či dotazníků spokojenosti jakékoliv nadnárodní společnosti. Kde zůstal obyčejný a zdravý lidský rozum? Chápu-li správně význam slova „synodalita“ jak ho předkládá Vademecum k synodě, není to snad něco, co přirozeně vyplývá z podstaty církve a co přirozeně každý věřící dle svých možností žije? Není snad základní buňkou synodality rodina? Nežijeme ji snad v plnění svých každodenních povinností, ve výchově dětí, v péči o staré a nemocné, v obyčejné modlitbě za druhé? Skutečně potřebujeme příručky a metodiky k tomu, abychom správně diskutovali? A potřebujeme vůbec diskutovat? Vždyť jsem-li věřící křesťan, první, s kým „diskutuji“, koho se ptám a komu naslouchám,

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

je přece Bůh! A snažím-li se naslouchat poutivě a „buď vůle Tvá“ není jen bezmyslenkovitě vyslovenou frází, pak nepotřebuji žádnou metodiku k tomu, abych věděla, jak a kde své křesťanství žít. Ne ve skupince, ale u sebe musím začít. V setkání s Kristem ve svátostech či v tiché adoraci, v osobní modlitbě, ve zpytování svědomí...V tom všem se tvoří a upevňuje můj osobní vztah s Bohem a skrze něj rozpoznávám svůj úkol i potřeby těch, se kterými se na své cestě potkávám.

To je ale jen jeden rozměr mého synodálního znepokojení. Ten další je možná závažnější, protože se dotýká něčeho hlubšího, co tiše a nenápadně zaznívá v řadě otázek navržených pro synodální diskuse. Namátkou jen několik z nich: „Existují mezi námi předsudky ohledně toho, kdo „má právo mluvit“ nebo „komu se má naslouchat“? Ano, existují, a já doufám, že nadále existovat budou! A sama za sebe si ráda dovoluji „předsudek“, že v otázkách pravdy víry nechci naslouchat komukoliv. Že ten, kdo mne povede ke Kristu, kdo jasným „ano ano – ne ne“, odpoví na mé otázky, nebude kdokoliv, ale Pánem povoláný a pomazaný kněz. Jistě i on je hříšný člověk, ale z moci svého svěcení, které nemůže od-

ložit po pracovní době, má něco navíc. Je druhým Kristem, jediným, kdo mi Krista může zprostředkovat ve svátostech. A protože věřím v jedinečnost a svátostnost kněžství, troufám si říct, že v mnoha situacích je a vždy bude kněz ten, kdo má právo mluvit, a já jen naslouchat.

Dnes tolik oblíbené a zdůrazňované „všeobecné kněžství pokřtěného lidu“ v sobě nese veliké nebezpečí v tom, že smete výlučnost služebného kněžství a z přehnaného strachu z klerikalismu přetvoří kněze na pouhé „automaty na svátosti“. To ostatní přece (inspirování nejbližšími sousedy) zvládneme sami!

Dále: „Naslouchá kněz ve farnosti názorům všech?“ Je mnoho momentů, kdy nelze naslouchat všem. To by nevedlo k ničemu jinému, než anarchii a chaosu. Církev je instituce nadpřirozená, přesto ale hierarchická, tvořená lidmi, kteří vedou a kteří potřebují vést. A mají skutečně mít všichni podíl na rozhodování? Stojí o to vůbec? Nemá větší cenu tichá důvěra, pokora a mlčení? Možná daleko víc, než na hlasitých diskutích a výrobcích pastoračních aktivit a zážitků, stojí církev na pokorné modlitbě a věrném plnění každodenních povinností těch „obyčejných“. Těch, kteří nejsou a ani ne-

chtějí být slyšet...

S tím souvisí další synodální otázka, která mě znepokojuje: „Přemýšlíme v naší farnosti o nových formách aktivního zapojení všech do liturgie?“ Proč?

Chápeme-li mši svatou jako zpřítomnění Kristovy kalvárské oběti, věříme-li v jeho reálnou přítomnost v Eucharistii a přijímáme-li ji jako největší a nedočetelné Boží sebedarování, potom je naše aktivní zapojení zřejmé. Spočívá přece v usebraném a vědomém sjednocení se s eucharistickým Kristem, ve vnitřním dialogu díkůvzdání, pokání a proseb, v aktivním nesení křížů svých i svých bližních do oběti na oltáři. Co je víc důležité, než v usebranosti prožítá mše svatá? K ní přece nepotřebuji zapojit se do všeho, co se na oltáři děje, nepotřebuji řešit genderovou vyváženost lektorů nebo vymýšlet nové kreativní prvky. Ženy, necht' mi prominou, ale proč mnohé z nich usilují o to, aby byly vidět u ambonu? Proč přemýšlí o nové úloze ženy v církvi a dobrovolně se tak připravují o jedinečnost svého povolání? Otázka o nových formách zapojení do liturgie totiž u ambonu nekončí. V mnohých probudí potřebu jít dál a jaksi mimoděk nastolí v současnosti tak módní úvahy o svěcení žen či dobrovolném celibátu. Ne, my ženy nejsme povolány ke kněžství či vysokým úřadům v církevním aparátu. Nenechme si vzít jedinečnou úlohu manželek a matek, o kterou

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Víra

se nás celospolečenský trend prosakující do církve, snaží připravit. Dívejme se na Marii, tichou a pokornou služebnici Páně, která se modlila, obětovala a uchovávala v srdci. Tam, kde žena zůstane Marií, zůstane i Boží pokoj a radost a nikdo nebude vyloučen.

Tuším, že mé úvahy jsou radikální a pro mnohé nepříjemné, nelze je ale vytěsnit, protože do hloubky zasahují celou mou bytost, smysl života. Uvěřila jsem totiž, že smyslem života je následování Krista. Toho, který žil jako člověk na tomto světě, za mé hříchy krutě trpěl a zemřel, Toho, který byl vzkříšen z mrtvých. Toho, který mě zve ke službě Jemu a bližním, který mě vyzývá, abych hlásala a hájila výlučnost Jeho pozvání ke spáse. Nevěřím, že návod k takovému životu

najdu v synodálních diskusích. Naopak se ptám, kdo po tu dobu, co celá církev bude naslouchat sobě, sdílet a reflektovat, bude hlásat Evangelium? Kdo bude učit, že jen v Pánu Ježíši je spása? Kdo bude hájit církev před sekularizací, relativismem a vyprázdňením? Kdo zaručí, že do bezbřehé společné cesty nevstoupí hereze a hřích? Jdeme spolu, ale jdeme skutečně s Kristem? Ptáme se, doopravdy a upřímně: kde chceš Pane, abych byl, jak ti mám sloužit, jaký je Tvůj plán s mým životem? Na takové otázky skutečně nedostaneme odpověď ve skupinkách či na sněmech, na ně se musíme s otevřeným srdcem a kající duší ptát v tichu před svatostánkem.

Jolana Jaczenková
absolventka Teologické fakulty JČU

dokončení ze str. 7

„Snaž se brát toto povolání vážně. Pán, který tě volá, tě nenechá samotného. Bude tě podporovat svou milostí, ale ty sám musíš být naplno člověkem, opravdovým, poctivým, čestným člověkem se všemi lidskými kvalitami,“ řekl.

Poznamenal, že důležitou roli v podpoře kněží hrají rodiny, a vybízel, aby lidé zvali kněze k sobě domů k modlitbám a rozhovorům.

Zdůraznil, že intenzivní modlitební život je životně nutný pro každého kněze, a uvedl příklady světců, mezi nimi především sv. Jana Vianney, svatého faráře z Arsu.

Když redaktor poukázal na to, že

„Francie faráře z Arsu není Francie 21. století“, kardinál Sarah reagoval: „To je pravda, ale člověk je stejný. Člověk se nemění. Od Adama až po dnešek má tytéž ambice, tytéž chyby a tytéž neřesti.“

„To jen okolnosti, které jsme vytvořili, nás mohou mást, ale člověk se nemění,“ trval na svém a dodal, že „Francouz farář z Arsu je Francouz dneška – s tím rozdílem, že dnešní Francouz má mobilní telefon... Ale pokud jde o jeho ambice, neřesti a chyby, je stejný. Stále potřebujeme svaté kněze, kteří se ztotožňují s Kristem.“

Kardinál také promluvil o tom, jak se Francie a další západní země uzavírají před Bohem.

„Pokud Francie a Západ díky službě kněží znovu objeví, že Bůh přišel mezi

nás, že nás miluje, že chce naši spásu, že chce, abychom poznali pravdu, a že tato pravda nám pomůže osvobodit se, pak to není nesplnitelný úkol,“ řekl.

„Ale není třeba si zoufat,“ pokračoval. „Právě proto musí kněží znovu objevit své poslání, svoji identitu. Ztělesňují Kristovu přítomnost uprostřed tohoto světa.“

Hannah Brockhaus
National Catholic
Register
Přeložila Alena Švecová

Hannah Brockhaus
píše pro CNA

KRIZE DNEŠKA PODSTATNĚ SOUVISÍ S KRIZÍ KNĚŽSTVÍ

Autor říká, že ve své nové knize chce vyjádřit svou lásku ke kněžím a povzbudit jak ty, kteří zápasí, tak ty, kdo se ve svém povolání cítí být silní.

Kardinál Robert Sarah vyzývá v nové knize katolické kněze k duchovní obnově a tvrdí, že tato obnova nepřijde prostřednictvím strukturálních změn, nýbrž znovobjevením kněžského poslání a identitou jako Kristovy přítomnosti ve světě.

„Kristus nikdy nevytvářel struktury. Samozřejmě neříkám, že nejsou nutné. Organizace je ve společnosti užitečná, ale nestojí na prvním místě,“ prohlásil kardinál Sarah v rozhovoru pro francouzský katolický týdeník *Famille Chrétienne*.

„To hlavní je vyjádřeno v prvním Kristově výroku v Markově evangeliu: „Obraťte se a věřte evangeliu.““

V Evropě tento bývalý vatikánský ceremoniář vydal svou knihu *Pour l'éternité: Méditations sur la figure du prêtre (Pro věčnost: Úvahy o postavě kněze)* 17. listopadu.

Tato kniha, v současné době dostupná pouze ve francouzštině, zahrnuje texty světců a církevních otců, jež mají povzbudit k rozjímání o obnově kněžství, která je podle kardinála nutným krokem na cestě k vyřešení krize v katolické církvi.

„Budou-li kněží a společnost vzhlížet k Bohu, pak se podle mě situace změní,“ sdělil týdeníku *Famille Chrétienne*. „Pokud nedojde k proměně srdcí evangeliem, politici se nezmění, ekonomika se nezmění a ani lidské vztahy se nezmění. Jedině Kristus, náš pokoj, vytvoří přátelštější mezilidské vztahy ve znamení spolupráce.“

Jak uvedl, struktury „také často představují nebezpečí, protože se za nimi schováváme“. „Bůh nebude žádat zprávy z biskupské konference, synodu... Účty budeme skládat my biskupové: Jak jsme spravovali svou diecézi? Jak jsme projevovali lásku našim kněžím? Jak jsme je duchovně doprovázeli?“

Kardinál Sarah v únoru ukončil své více než šestileté působení jako prefekt Kongregace pro bohoslužbu a svátosti.

Tento šestasedmdesátiletý rodák z Guineje napsal roku 2020 knihu o kněžství, celibátu a krizi katolické círk-

ve, nazvanou *Z hloubi srdce*. Vystaly kolem ní otázky, zda jejím spoluautorem nebyl emeritní papež Benedikt XVI.

Kardinál Sarah řekl, že ve své nové knize chce vyjádřit svou lásku ke kněžím a povzbudit jak ty, kteří zápasí, tak ty, kdo se ve svém povolání cítí být silní.

„Jde o to, povzbudit je, aby neztratili Boha a měli odvahu následovat Krista, jak to přijali na začátku, v den svého vysvěcení,“ vysvětloval. „Krise, kterou dnes v církvi procházíme, totiž podstatnou měrou souvisí s krizí kněžství.“

Kardinál se též vyjádřil ke skandálu ohledně sexuálního zneužívání ze strany kněží a prohlásil, že se církev „nesmí bát pravdy“.

„Musíme cítit hlubokou bolest a trpět tím, jako trpěl Kristus, když ho zradil Jidáš a když ho Petr zapřel,“ řekl a dodal, že církev a její kněží mají být vzorem a i jen jediný případ zneužívání je příliš mnoho.

„Zjištění tolika spáchaných hříchů nám umožňuje lépe pochopit zjevnou neplodnost našich místních církví. Jak bychom mohli nést ovoce, když nás zevnitř šíří taková rakovina? Musíme znovu objevit význam pokání a lítosti,“ řekl a nabádal k uctívání Ježíše v Nejsvětější Svátosti, „abychom napravili znesvěcení jeho obrazu v duších dětí.“

Kardinál Sarah dodal, že by však katolíci neměli podléhat zklamání, protože drtivá většina kněží je věrná, a to je důvod k vděčnosti.

„Jejich každodenní a skrytá věrnost není hlučná, nýbrž mlčky nese hlubokou

setbu obnovy,“ řekl.

„Je na nás, abychom dohlédli, jak budou provinili kněží potrestáni a pokud možno také zahrnutí péčí, uzdravování a doprovázení, aby se už takové činy neopakovaly,“ pokračoval kardinál. „Především je naším úkolem nedovolit, aby tyto hrůzy odvrátily duše od Krista a uzamkly mnohé nevinné oběti v utrpení.“

Kniha kardinála Sarah je věnována seminaristům, a jak se vyjádřil, chce povzbudit i je, protože se na kněžskou službu připravují v nesnadné době.

Chce jim sdělit, že pokud je Kristus povolal ke kněžství, dá jim také prostředky, aby ho mohli opravdově následovat.

dokončení na str. 6

SOCIÁLNÍ SÍŤE A VEŘEJNÝ PROSTOR

Některé lidi trápí, že se zmenšuje polární čepička Marsu. Já osobně mám obavy spíš z dramatičtějšího scvrkávání se veřejného prostoru.

Pod pojmem „veřejný prostor“ tu rozumím obyčejnou diskusi o myšlenkách a institucích, politice a osobnostech, k níž v každé společnosti dochází mezi sousedy a známými. Rozhovory, které se odehrávají ve veřejném prostoru, se liší od důvěrnějších hovorů mezi blízkými přáteli a členy rodiny. Odlišují se však také od politických debat, protože nemusí nutně obnášet spor.

Nebo bych spíš měl říct, že politické debaty představují jeden typ rozhovoru, který ve veřejném prostoru probíhá. Živá politická debata však existenci veřejného prostoru předpokládá – o sporných otázkách můžeme mluvit díky tomu, že jsme se naučili vstupovat do otevřeného, zdvořilého rozhovoru.

V tomto smyslu je velikost veřejného prostoru omezena pouze hranicemi slušnosti. V každé společnosti jsou témata, o kterých se na základě obecné shody ve slušné společnosti prostě „nediskutuje“. Lidem, kteří tyto hranice vytrvale narušují, se ostatní vyhýbají a v podstatě bývají z veřejného prostoru vyvedeni pryč.

Pokud politické debaty představují jednu podmnožinu veřejné diskuse, platí také, že hranice veřejného prostoru rámuje i většinu politických debat. Politici, kteří nerespektují normy slušnosti, jak jsou v tomto veřejném prostoru nastaveny, se obvykle setkávají s odmítnutím. (Donald Trump jako politický kandidát narazil na značně rozšířené nepřátelství, protože ignoroval společenská pravidla zdvořilé veřejné rozpravy, a jeho mocenský vzestup odhalil, že tyto konvence je připraveno odhodit i mnoho amerických voličů.)

Ve zdravé demokracii je veřejný prostor živé místo, kde probíhá široké spektrum diskusí. Každý má příležitost mluvit o otázkách, které jsou pro něj důležité; nové myšlenky jsou vítány. Internet umožňuje, aby každý našel pro své myšlenky celosvětové publikum, a tak by se veřejný prostor měl teoreticky rozšiřovat.

V praxi však náš veřejný hovor výrazně zakrněl, neboť většina nejsilnějších nástrojů komunikace na internetu podléhá monopolistické vládě.

Hranice slušnosti

Jak už bylo řečeno, každá společnost stanoví určité meze zdvořilé debaty. Nactiutrhání a „verbální útoky“ jsou nepřijatelné, podobně jako křičet v plném divadle: „Hoří!“ Téměř instinktivně víme, že určité věci bychom říkat neměli. Běžné normy se však prudce posouvají, jak o tom ostatně svědčí například pornografie. Není to tak dlouho, co bylo možné s jistotou předpokládat, že většina lidí sdílí alespoň obecný smysl pro to, co znamená porušovat normy slušnosti; nyní má člověk po několika kliknutích myši k dispozici pornografický materiál nejhruššího zrna a celebrity beze studu hovoří o tom, jakou podobu porno upřednostňují. Irving Kristol, novinář a kmotr neokonzervatismu, poznamenal: „Liberál je ten, kdo řekne, že je v pořádku, aby osmnáctiletá dívka účinkovala v pornografickém filmu, pokud za to dostane minimální mzdu.“

Všimněte si ovšem, že v Kristolově sarkastické ilustraci tohoto problému stále ještě existují uznávané přečiny proti slušnosti. Podle liberálních měřítek porno přijatelné je, ale podřadná mzda nikoli. Posun ve veřejných normách neznamená, že máme širší, svobodnější rámec veřejného vyjádření; znamená jen, že došlo k revizi hranic a různé typy vyjádření jsou nyní za hranicemi přijatelného. Dřívější generace se stranila těch, kdo mluvili o sexu, zatímco dnes se jakýkoli poukaz na potřebu zdrženlivosti v sexuálním projevu pokládá za prohřešek proti liberálním standardům. Transvestité najdou v různých oblastech veřejného prostoru přijetí spíš než zastánci tradiční křesťanské morálky. Ti naopak mohou být pro svou kritiku prvně jmenovaných obviňováni z „nenávistných projevů“. A je to pouze jednosměrné: transvestité z odsuzování křesťanství obviňováni nebudou.

A tak se běžně stává, že Twitter smaže účet nebo přijde s požadavkem odstraně-

ní příspěvku a výhrůžkou o odstranění účtu, jak se to nedávno stalo kongresmanovi, který v gratulaci ministrově neakcentoval, že nyní je již vlastně ministryně. Na půdě sněmovny může bez obav z neblahých právních důsledků říkat, co chce. Na internetu však takovou svobodu nemá. Tam, chce-li zůstat součástí rozhovoru, musí souhlasit s nepravdou – nebo se alespoň zdržet odporu.

V dějinách byla i jiná období, kdy ti, kdo odmítli přijímat lži, byli vyháněni z veřejného prostoru. Tyto precedenty jsou varující. Myslím tu na sovětskou říši, kde byla potlačována veškerá kritika marxistické teorie. Nebo na pozdní římskou říši (možná není náhodou, že to je další společnost, která se vyznačovala nespoutaným sexuálním vyjadřováním), kde se od občanů mohlo vyžadovat, aby pálili kadidlo na počest bohů, ve které nevěřili. Někteří občané – hlavně mezi křesťany – to odmítli.

Nepřeháním nebezpečí, kterým čelíme? Je to pár týdnů, co filozof Chomsky navrhl, aby lidé, kteří odmítají očkování, byli doslova vyloučeni z veřejného prostoru – vyhnáni ze svých komunit. Na připomínku, že by pro takové vyvrhele mohlo být těžké sehnat živobytí, Chomsky odpověděl: „No, to je v podstatě jejich problém.“ Aby bylo jasno, tato poznámka jako nenávistný projev odsouzena nebyla; Chomsky vyhlídce na vykázání ze slušné společnosti nečelí, skeptici vůči povinnému očkování ano.

Phil Lawler

Catholic Culture

Přeložila Alena Švecová

Phil Lawler

katolický novinář a spisovatel, zpravodajský ředitel a hlavní analytik na webu CatholicCulture.org

VRACEJÍ SE ŘEKY DO STARÝCH KORYT?

„Nevidím jiného východiska války tříd a názorových směrů...než upřímně míněný návrat k systému, který lze charakterizovat jako systém loality a úcty, systém veřejných práv a sociálního soucitu...“

B. Disraeli (1804–1881)

K poslednímu, policejné–vojenským způsobem provedenému uzavření našich hranic došlo o půlnoci 12. října 1969. Vláda generála L. Svobody, ve snaze udržet ještě jakési zdání dodržování ještě platných kulturních dohod, nechala v průběhu podzimu ještě odcestovat několik postgraduálních studentů do V. Británie. V letadle do Londýna – toho dne posledním – už byl kromě mne jen malý počet cizinců. Úřednice z British Council, která měla za úkol první kontakt se mnou a mé ubytování byla překvapena, že ještě někdo z Prahy dorazil. Teprve díky ní jsem pochopila závažnost a smysl incidentu na letišti v Ruzyni, kdy neznámý muž se mi na poslední chvíli snažil zabránit vstupu do zóny pasové kontroly.

Ve Skotsku jsem pak asi deset týdnů studovala principy organizace britského vysokoškolského systému a sledovala debaty o způsobu jeho další expanze se zřetelem na snahu uchovat výjimečnou kvalitu univerzitního sektoru s jeho důrazem na vědu, vlastní výzkum a formování morálních a profesionálních postojů studentů. Na zpáteční cestě z Edinburgu přes Oxford jsem se seznámila s jedním z posledních stipendistů – s Petrem Pithartem. Bylo to těsně před Vánocemi – spěchala jsem zpátky domů, protože vláda vyzvala všechny občany v zahraničí k návratu do 31. prosince s tím, že jinak budou prohlášeni za emigranty. P. Pithart mne požádal o hezkou službu – vzít jeho synkovi několik autíček. Dárky jsem krátce po příjezdu šla předat. Doma, kromě paní Drahy a asi čtyřletého chlapečka byl s nějakými zprávami i V. Cepl. Tichý a zaražený Davídek si té nečekané krásy vůbec nevšiml, pouze opakoval: „prosím tě, jeď tam zpátky a řekni tátovi ať se hned vrátí, že tu na něj čekám, že čekám každý den“. Silně mne to zasáhlo, ale na-

Foto: JosepMonter / Pixabay

děje byla v tom, že přese vše nešlo v této rodině o strach a beznaděj, které bylo možné vidět v očích mnoha malých dětí nepřítomných otců po roce 1948.

S Pithartovými jsem se setkala až po více než deseti letech. Počátkem 80. let byla oxfordskými filozofy založena Vzdělávací nadace Jana Husa, jejíž ochota vozit knihy a posílat přední přednášející do Prahy byla Státní bezpečností sledována a trestána jako „ideově–subversivní činnost“. Na síť britských historiků, filozofů, umělců a dalších intelektuálů bylo možné napojit Petra Pitharta jako překladatele náročných textů, autora článků a partnera do diskuse pro některé přednášející. Tak se stalo, že začal pracovat na překladu knihy *Smysl konzervatismu* (1980) od nedávno zesnulého Sira Rogera Scrutona. R. Scruton byl současně hnací silou vzdělávacích činností u nás a v Polsku. Jeho, v té době zcela ojedinělá kniha, vyvolala v britském mediálním a akademickém prostředí pozdvižení, které mu zkrátilo mnohaleté působení v levicově orientované Birkbeck College. České veřejnosti

se práce v Pithartově a Plzákově překladu dostala do rukou až v roce 1993 ale díky přednáškám hostujících profesorů a dalším zdrojům bylo možné šířit téměř zaniklé významy, hodnoty a principy v tuzejsku dále. Srovnáním s křesťanským konservatismem Českých a sousedních zemí tak mohli být někteří organizátoři „protistátních“ setkání ideově více méně vybaveni pro případnou obnovu civilizovanějších pořádků a zákonů. To v první fázi znamenalo zprostředkovat pochopení toho, co kulturně, politicky a hospodářsky národ ztratil a pro co bude třeba usilovně pracovat po několik příštích generací. Názvy kapitol Scrutonovy práce jako svoboda a umírněnost, svoboda a instituce, vládnutí, autorita a moc, autorita a rodina, tradice, patriotismus, stát a občanská práva, nezávislost soudnictví, občanská společnost a stát, ústavní práva, přirozená práva, právo na vlastnictví, veřejné vlastnictví, morálka a právo mluvily samy za sebe. Tyto počátky probíhaly v kontextu intenzivního studia vlastních dějin a sledování dramatických osmde-

Roger Scruton. Foto: Nojin / wikimedia.org

sátých let v Polsku, které byly vyvolány dělníky v Gdaňských loděnicích a hnutím Solidarita.

Inspirován střední Evropou R. Scruton v předmluvě k 2. vydání své práce o konzervativním krédu napsal: „Od té doby, co byla kniha napsaná, došlo ke dvěma závažným událostem, jež nalaďily veřejnost vstřícně k hodnotám v ní doporučených. Za prvé v Polsku došlo k první revoluci dělnické třídy v dějinách. Byla to revoluce proti socialismu, proti plánovanému hospodářství, proti ateismu, proti propagandě a vládě jedné strany; revoluce ve jménu vlastenectví, oživení tradice a znovuobjevených dějin, ve prospěch soukromého vlastnictví, autonomních institucí, náboženských principů, nezávislosti soudnictví a zákonnosti.“ Druhým důvodem byla pro autora obranná válka o vzdálené skalnaté Falklandy, která neměla pro vládu M. Thatcherové jinou příčinu než zodpovědnost a loajalitu k napadenému britskému území a britským občanům, kteří tam žili (díky vítězství později neslavně skončil

autoritářský režim v Argentině).

Zásluhou kvalitního překladu *Smyslu konservatismu* a dalšího Scrutonova díla, *Slovníku politického myšlení* z r. 1982, (který akcentoval spíše právní aspekty výkladu), bylo počátkem devadesátých let naše intelektuální prostředí aspoň z malé části připraveno hlouběji analyzovat poválečný vývoj v západní Evropě. Tvořivé a svědomité užití českého jazyka citlivě rozšířilo dosavadní nedostatečný pojmový aparát a dovolilo zpřístupnit výklad zahraničních ideových proudů. Vydaním obou děl se široké veřejnosti (spolu s dalšími publikacemi jako byla např. práce amerického myslitele R. Nisbeta *Konzervatismus: sen a realita*, kterou rovněž výborně přeložil J. Pilucha), konečně otevřela cesta k objevení přínosu klasiků politicko-filosofické reflexe jako byl E. Burke (1729–1797) v Británii nebo A. de Tocqueville (1805–1859) ve Francii. Stejně tomu tak bylo v případě politicko-ekonomické reflexe nových globalizačních procesů, se kterými jsme tehdy neměli hlouběji zažitou zkušenost.

Z mého hlediska šlo o dobu vpravdě přelomovou – podklad pro krátkou ale velmi užitečnou epizodu ve veřejném životě a pro třináct let trvající dvousemestrální výuku konservatismu a liberalismu na Institutu politických studií (Fakulta společenských věd Univerzity Karlovy) bylo možné vytvořit s patřičným předstihem. Podobně v Brně a Bratislavě se dařilo rozvíjet staronové křesťansko–demokratické myšlení a hlavně obnovit tradici nezávislých vydavatelských a publicistických činností.

V časopise *Střední Evropa* (vznikl za podpory britské Vzdělávací nadace Jana Husa v polovině 80. let), který přinášel výsledky některých aktuálních diskusí u nás a v dalších zemích Evropy, byla např. v červnu 1997 uveřejněna rok stará úvaha anglického publicisty K. Minogua „Má státní suverenita budoucnost?“ Tam varoval před zavádějící utilitární racionalitou tvrdící, že „vstupujeme do nového světa vzájemné závislosti, v němž hranice jsou prostupné a staré hodnoty již neplatí... (kde) prý musíme vytvořit ‚společnou‘ suverenitu“. V říjnu 1998 uveřejnil šéfredaktor *Střední Evropy*, také již zemřelý doc R. Kučera, další sérii článků o globalizaci, kde vzbudila pozornost úvaha francouzského analytika J. M. Guéhenna „Mezinárodní situace po studené válce“. Guéhenne v závěru svého výkladu, původně předneseného ve Varšavě, zdrženlivě připustil možnost i špatných cest po nichž by se vývoj ve světě mohl ubírat: „...je velmi nepravděpodobné, že by mohlo dojít k naplnění různých předpokladů, které by znemožnily zavedení vyhovující rovnováhy mezi potřebou globální vůdčí role a legitimními touhami zachovat si možnosti řízení lokálních záležitostí vlastními silami. Mezi ně patří na příklad to, že by se vláda Spojených států konstruktivním způsobem nezapojila do světových záležitostí (její propojení se zbytkem světa by probíhalo pouze přes soukromé firmy) v tom smyslu, že by nepokračovala ve vztazích s Evropou a přestala je prohlubovat, že by provedla taková rozhodnutí, která by byla překážkou pro zavedení multilateralismu, že by Evropská unie nebyla schopna uvést v soulad demokratické principy a vzájemnou závislost a nestala se užitečným

Foto: Patka / wikimedia.org

v tuto chvíli ponechávám stranou) nebude v dnešní Evropě i jinde vnímána jako postačující.

Zjednodušeně řečeno: způsob vládnutí je v dnešním globalizovaném světě obvykle určován buď na základě ideologických postulátů nebo se pokouší vycházet z bezprostřední životní praxe a respektu pro stvořený řád přírody a organického růstu základních institucí, které jsou v souladu s lidskou přirozeností. Obrovské civilizační rozdíly mezi kontinenty a uvnitř jich samotných jsou dány povahou velkých, hodnotově určujících náboženství. Proto vždy byla v centru pozornosti problémů společenské soudržnosti role zprostředkujících institucí, především rodiny, vzdělávání a církvi. To znamená proces předávání kulturního dědictví z generace na generaci. Jinými slovy: v jádru úsilí každé civilizované společnosti vždy šlo a půjde o podstatu a povahu formování zodpovědného lidství každého nového pokolení.

Násilné potlačování křesťanství, kdysi základního prvku společenského a politického řádu v Evropě, našlo u nás překvapivě rozsáhlé odmítnutí v roce 1988 v podobě petiční akce iniciované na Moravě prostým věřícím Augustinem Navrátilem. Jeho iniciativu sice podpořilo téměř půl milionu spoluobčanů, ale to jeho internaci na psychiatrii nezabránilo. V sousedním Německu a Rakousku debaty o vztahu státu, společnosti a církvi byly v celém poválečném období běžné

partnerem Spojených států, že by Čína neuskutečnila přechod k dosud nevyzkoušené formě demokracie a že by její integrace do globálního řádu nebyla úspěšná, že by Rusko nebylo schopno zavést post-imperiální režim, který zorganizuje a provede skutečnou decentralizaci mocenských struktur, aniž by při tom došlo ke zničení politických institucí, že by na Blízkém východě nenastalo nahrazení selhávajícího principu národního státu novým druhem fundamentalismu, že by nebyla úspěšně prováděna politika nešíření zbraní hromadného ničení...“ Čtenář nechť sám zváží do jaké míry se většina uvedených nepravděpodobností

stává či již stala realitou. V každém případě se autor tehdy domníval, že možná stojíme na prahu nového paradigmatu vedení politiky, kdy stabilita mezinárodního řádu bude záviset na jeho postnárodních povaze.

V dnešních dramatických dnech první fáze velké pandemie a začátků vážných celosvětových potíží a proměn se ukazuje, že znalost dějinného vývoje různých zemí a způsobu vnímání či zpracování rychle se vyvíjejících vědeckých či mocenských postupů vždy byla a je nezbytná a že jednostranná technokratická a byrokratická logistika (policejní–vojenké postupy jakkoli dočasně legitimní

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Stormie Omartianová: Vánoční zázrak

Americká autorka vypráví události Kristova narození současným jazykem. Součástí každé kapitoly je úryvek z Písma svatého a modlitba. Kniha nás může provázet dobou adventní, ale nabízí se i jako milý vánoční dárek.

Váz., 128 s., cena 249 Kč

Sophie de Mullenheim: Přízrak z Kolosea

Titul přenesl mladé čtenáře zpět do starověkého Říma, kdy se kvůli pronásledování museli křesťané skrývat v katakombách. Příběh tří kamarádů, kteří při potyčce se zloději narazí na „přízrak“, zaujme nejen chlapce, ale i dívky se smyslem pro dobrodružství.

Brož., 232 s., cena 259 Kč

a měly vždy vysokou úroveň. Jejich vliv byl zřejmý v celé střední Evropě – nicméně ekonomicky úspěšný liberalismus se na zajištění potřeby péče o duchovní vývoj a morálku občanů nikdy příliš neorientoval. Konzumnost a hédonismus převážily a byly v přímé úměře s vyprazdňováním kostelů – éra sekularizace se zdála být dovršena.

U nás po desítky let patřil mezi významné křesťanské myslitele a autory (spolu s evangelickým knězem J. Trojanem a filosofem Z. Hejdánkem) nedávno zemřelý bývalý politický vězeň a katolík JUDr. Josef Plocek, široké veřejnosti bohužel téměř neznám. V časopise *Střední Evropa* (č. 101/2000) uveřejnil rozsáhlejší glosu o knize E. W. Bockenfordeho *Staat-Gesellschaft-Kirche*. Německý autor konstatoval stále slabší návaznost evropských států na vlastní duchovní a duševní základ, ztrátu prvků religiozity a mravnosti, která z veřejného života a politiky místy téměř vymizela. Zdůrazňoval, že sekulární státy nemohou existovat bez integrující, legitimizující a kritické činnosti církví, které jediné mohou prostředkovat pravdu o transcendentální

povaze stvořeného řádu světa a stavu lidské duše.

JUDr. Plocek svou věrností křesťanským principům obětoval třináct let života v uranových dolech. Proto stačí uvést stručnou poznámku, kterou na závěr interpretace výše uvedeného díla připojil: „... vidíme, že poslání církví v sekularizovaném světě je daleko širšího rázu, než se běžně soudí. Je proto nutné, aby si církve a věřící uvědomili ty funkce ve státě a společnosti, které jim náleží a bez nichž se stát a společnost nemohou obejít, aby se však také státu a společnosti dalo na vědomí, čím jim církve mohou přispět a posloužit a čím také k obecnému blahu přispívají.“

V současnosti je více než jindy zřejmé, že bez ochoty politiků a různých skupin horlivých ateistů chovat se tolerantně vůči prostoru, kde jsou kultivovány schopnosti oddělovat dobro a zlo cestou duchovního a morálního růstu každého jedince, nelze očekávat loajalitu občanů k státním institucím, hodnotám lidské důstojnosti a spravedlnosti. Dvojitá zátěž daná zkušenostmi s nacistickým a komunistickým státem spolu s výstřel-

ky neoliberálního individualismu byla pro mnohé naše občany až k neunesení obtížná. Příliš mnoho jich zaplatilo zdravím, ztraceným časem produktivních let v dospělosti či přímo životem samotným. Je naší lidskou a občanskou povinností nezměrné utrpení našich předků a stále častěji na věčnost odcházejících pamětníků a zastánců lidských a občanských práv zhodnotit požadavkům doby odpovídajícím poznáním a činy. Civilizovaná lidská společnost je bez duchovně morálních ctností nemožná stejně jako neexistuje svoboda bez úcty k osvědčeným tradicím soužití, víře a především k nadosobním formám fungování společnosti.

Alena Hromádková

Ing. Alena Hromádková
vysokoškolská pedagožka, publicistka

„My umíme projevat soucit a ohleduplnost hodně velkoryse, když jde třeba o velká neštěstí. Velice by nám prospělo, kdybychom to uměli i v menších věcech každodenního života. Vánoce oslavují příchod Boha – Lásky mezi nás. Budeme-li více nezištně milovat, zjistíme, že Bůh od nás vůbec není daleko, že nejsme žádný národ neznabohů, že dovedeme spolu žít šťastně, i kdyby nám všelicos chybělo.“

Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký, metropolita moravský, předseda ČBK

Vážení čtenáři, naši podporovatelé, když vstupujeme do nového roku, je to vždy s přáním, abychom Vám přinášeli dobré čtení třeba k podvečernímu čaji nebo ke sklence vína po nešporách. Děkujeme za Vaši přízeň v tomto nesnadném roce, děkujeme za Vaše dary. Přejeme Vám požehnané a radostné Vánoce, vždyť se nestalo nic menšího, než že se nám, nám narodil Spasitel. Bůh má svět pevně ve svých rukou. Důvěru, naději a plnost Božího požehnání Vám přeje

redakce RC Monitoru

KNĚŽÍ Z 11. ZÁŘÍ

At' už to bylo v samotném Ground Zero (místě zřícených budov Světového obchodního centra), nebo při vedení modliteb v domovských farnostech, duchovní v ten tragický den poskytovali službu přítomnosti.

Františkán páter Mychal Judge je možná nejznámější kněz zmiňovaný v souvislosti s teroristickými útoky na Ameriku 11. září 2001. Tento kaplan z Newyorského hasičského sboru byl zabit, když sloužil oběti u spodní části Dvojčat (budov Světového obchodního centra) a zasáhla ho padající suť. Je uváděn jako první potvrzený zemřelý v důsledku tohoto teroristického útoku.

Avšak podobně jako hasiči, kteří běželi do Dvojčat, zatímco se tisíce snažily uniknout nebezpečí, přispěchali toho tragického dne na scénu mnozí katoličtí kněží, kteří žehnali tělům obětí nebo nabízeli pastorační péči přeživším či pozůstalým a morální podporu záchranářům. Ještě mnohem víc jich po celém městě pečovalo o svou domovskou farnost, kde dělali všechno možné od vedení modlitebních vigilií přes poradenství těm, kdo cítili strach, až po utěšování těch, kteří přišli o své blízké. Někteří kněží z dálky na vlastní oči viděli, co se děje, a v modlitbách udíleli podmíněčné rozhřešení těm, jejichž život byl v ohrožení.

Mons. Robert J. Romano se v kostele sv. Bernadetty ve farnosti v brooklynské čtvrti Dyker Heights právě chystal sloužit pohřeb, když uslyšel o nárazu prvního letadla. Než pohřeb skončil, vyšlo toho najevo mnohem víc a rodina zemřelého ihned Mons. Romana, kaplana newyorského policejního oddělení, vybídla, aby „šel pomoci těm nebohým lidem“ v jižním Manhattanu.

Převlékl se do své policejní uniformy a auto místního policejního okrsku ho dopravilo na Manhattan. Když projížděli po Brooklynském mostě, Mons. Romano viděl, jak tam mnozí policisté a hasiči běží na Manhattan, zatímco tisíce civilistů směřují po opačné straně mostu směrem k Brooklynu.

Zaregistroval se v místních nemocni-

Františkán Mychal Judge. Foto: 911memorial.org

cích, které mobilizovaly velké množství pracovníků, aby zvládly příliv raněných. Těch tam ale nedorazilo mnoho, protože většina lidí, kteří pracovali v Dvojčatech, buď uprchla včas, nebo zahynuli při zhroutilí mrakodrapů.

Proto se jednapadesátiletý kaplan vrátil na Ground Zero, kde se zapojil do práce, „jak nejlíp uměl“. Nic za celý předchozí život ho nepřipravilo na to, co tam viděl, včetně ležících těl těch, kdo v zoufalství vyskočili z vyšších pater hořících budov.

Jižní i severní věž Světového obchodního centra se zřítily ještě předtím, než

tam Romano dorazil. Zarazilo ho ticho, které tam panovalo – připisuje ho tomu, jak byl vzduch plný polétavého prachu ze zhroutilých budov. Přirovnával to ke sněhové bouři, která utlumí většinu zvuků. Bylo tak ticho, že slyšel cvakání semaforu, který nejspíš fungoval na baterie, protože celá oblast zůstala bez proudu.

Bývalý spolužák ze semináře, hasičský kaplan Mons. John Delendick, Romanovi řekl o páteru Judgovi. Romano šel do nedalekého kostela sv. Petra, kam hasiči a policisté františkánského mnicha odnesli, a policejní kaplan požehnal jeho tělo.

Potom svůj čas dělil mezi pomoc na zbožení a v policejním ředitelství na Police Plaza 1. Pro příbuzné nevěstných policistů byla zřízena místnost pomoci. Romano tam zůstával celou noc; byl svědkem šťastných shledání policistů, kteří vyvázli živí, a byl k dispozici rodinám, které už své blízké naživu nespátřili. Ráno se nabídl, že přímo tam bude sloužit mši, protože dvacet z třidvaceti zemřelých policistů byli katolíci.

Bylo to dvacet tři z celkového počtu 2 996 těch, kdo toho dne zahynuli při útocích na Spojené státy. Zvláštní policejní sbor pro Port Authority of New York and New Jersey, který měl Světové obchodní centrum na starost, přišel o 37 příslušníků. Newyorský hasičský sbor utrpěl 343 ztrát.

„Od té doby se na Police Plaza 1 konaly mše každý den,“ uvedl Mons. Romano. „Pokračovali jsme v tom dva měsíce.“ Potom každou neděli při střídání směn sloužil pro policisty mši na Ground Zero. Řekl, že než byly příštího jara odklizeny poslední kousky oceli, shromáždění z počátečních sedmnácti policistů, kteří se sešli první neděli po 11. září, vyrostlo zhruba na tisíc lidí. Každotýdenní mše se účastnily rodiny obětí a dokonce i policejní ředitel a velitel policejního okrsku.

„Potom jsme chodili na snídani do stanu Armády spásy,“ vzpomínal. „A byly tam celé rodiny. Byli moc rádi, že na tu mši přišli.“

Bohatý duchovní život

Mons. Romano dál plnil i své povinnosti ve vlastní farnosti, ale kdykoli se během dlouhých měsíců odklízecích prací našlo na Ground Zero další tělo, zavolali mu.

Navzdory tragédii z 11. září 2001 Mons. Romano, nyní zástupce vrchního kaplana Newyorského policejního sboru, vidí, že z ní vzešel bohatý duchovní život. „Tolik lidí za mnou přicházelo se slovy: ‚Chci jít ke zpovědi.‘ Tolik lidí se vrátilo do církve. Tolik lidí dnes díky tomu dál chodí do kostela,“ konstatoval.

11. září však ani teď nepřestává ovlivňovat životy lidí, včetně života Mons. Romana. Ve svých nynějších jednadesáti letech přiznává, že dosud trpí posttraumatickou stresovou poruchou a nespavostí. „Nemůžu se v televizi dívat

Mons. Robert J. Romano. Foto: olguadalupe-brooklyn.com

na žádný pořad, kde je ta budova vidět nebo kde se o ní mluví,“ řekl.

Od onoho dne zemřely stovky policistů, hasičů a dalších záchranářů v důsledku zdravotních potíží vyvolaných toxickým ovzduším na Ground Zero. „Zrovna minulý týden,“ uvedl Romano 8. září, „jsem pochoval policistu, který zemřel na nemoc z 11. září.“

Zůstává v kontaktu s rodinami těch, kdo zahynuli, jako například se synem policejního důstojníka, pokřtěným pouhých deset dnů před onou tragédií. Především, jak řekl Mons. Romano, „nezapomínáme“.

Hledání útěchy

Biskup Frank Caggiano z Bridgeportu ve státě Connecticut, byl v době útoku farářem v brooklynské diecézi. Jeho farnost sv. Dominika v brooklynské čtvrti Bensonhurst – jedné z mnoha farností, které utrpěly ztráty – sloužil toho podzimu dvanáct pohřbů.

„Významný počet lidí v mé farnosti, včetně mladých, pracovalo v centru, v oblasti Wall Street,“ uvedl. „Z této čtvrti Brooklynu – nedaleko od míst, kde jsem vyrůstal – člověk nasedne na Broadwayský expres, přesedne na linku R a dostane se přímo k Wall Street, do čtvrti Financial District. Spousta mladých lidí po vysoké škole začala svou kariéru právě takhle. Každý den se z Brooklynu na Manhattan a zase zpátky přesouvá obrovské množství lidí.“

Biskup Caggiano vypráví, že 11. září kolem třetí hodiny odpoledne začali do kostela proudit lidé a on vystavil Nejsvětější svátost pro eucharistickou adoraci

a čas tichých modliteb.

„Byly to doslova stovky lidí,“ řekl. „Mnozí z nich byli příbuzní, kteří se strašně báli o svoje manželské partnery, sourozence a děti na Manhattanu: strachovali se, co se s nimi stalo, zda nejsou zranění; viděli [v televizi] záběry lidí, jak jdou po Brooklynském mostě, pokrytí sazemi a prachem.“

Přiznal, že v jednu chvíli musel na pět minut odejít z kostela, „aby se nadechl“.

„Stál jsem na rohu 20. avenue a Bay Ridge Parkway a poprvé za celý život – jedinkrát za celý život – jsem stál v Brooklynu v absolutním tichu. Nejelo tam jediné auto, nejezdilo metro, prostě nic. A podivnost toho ticha na mě působila, jako by mě někdo praštil pálkou po hlavě.“

Městská podzemní dráha byla zastavena a federální vláda vydala rozkaz přistát se všemi letadly, aby se zajistilo, že teroristické akce nebudou pokračovat.

Připustil však, že si v určitých ohledech připadal bezmocný. „Lidé kladli zásadní otázky, z nichž ty nejzákladnější zněly: ‚Jak se to mohlo stát? Jak to, že to Bůh dopustil? Proč?‘ Každý pokus o jejich zodpovězení samozřejmě vyzníval banálně a nepřírozně. A pak jsem si poprvé v životě uvědomil, že nejlepší odpověď je žádná odpověď. Prostě bylo třeba sedět s nimi a modlit se, protože v takovou chvíli neexistuje odpověď, která by řešila skutečné otázky v jejich srdci, sužovaném nejistotou a úzkostí: ‚Jaký smysl teď má můj život? Přijde manžel domů? Vráti se můj syn domů?‘“

„Když si odmyslíme válku za nezávislost a občanskou válku, kdo by si byl představil, že mezi nás vtrhne válka?“

přemítal biskup Caggiano. „Vždycky jsme války vedli ve vzdálených zemích. A šlo o úplně jiný typ boje. Teď se bohužel stala součástí přediva našeho života.“

Úcta k tělu

Pater Peter Byrne byl tehdy farářem ve farnosti Neposkvrněného početí v newyorském městském obvodu Staten Island. Nyní působí jako pomocný biskup newyorské arcidiecéze.

Ředitel školy Neposkvrněného početí přišel toho dne o bratra, který byl hasičem, a jeden farník, policista z Port Authority, byl zabit. Důstojník Donald Foreman (53 let) byl ve svém volném čase trenérem košíkové a vedoucím sportovního programu školy Neposkvrněného početí. Také pracoval jako dobrovolník v ubytovně pro bezdomovce.

Páter Byrne pomáhal v provizorní márnici u Ground Zero, kde žehnal nalezená těla nebo části těl, které tam byly přineseny. Říkal však, že tam tuto službu dobrovolně vykonávalo tolik kněží a jáhnů, že nakonec pracoval jen jednu směnu.

„Na pojízdných lehátkách přivázeli plastové pytle a my se nad nimi, tělesnými pozůstatky, modlili,“ popisoval biskup Byrne. „Potom ty pytle přenášeli do další místnosti, kde je otvírali a prohlíželi obsah. Často tam byly části těla, někdy jenom bota. Jeden z kněží viděl, jak z pytle vyndávají hlavu.“

Za Donalda Foremana ve farnosti sloužili zádušní mši, protože jeho tělo se nenašlo. Téměř po roce však „zavolali z márnice a řekli, že identifikovali ostatky. Mimo doslech rodiny jsem se zeptal, co pohřbíváme, a bylo mi řečeno, že „třicet jedna kostí. Opatřili jsme tedy rakev a jeho ostatky pohřbili.“

Služba přítomnosti

Jedním z ikonických obrazů z 11. září byly tisíce podomácku vyrobených plakátů s fotografiemi nezvěstných osob. Zoufalé rodiny, které v prvních několika dnech po útoku neměly zprávy o svých blízkých, umísťovaly po celém městě oznámení, v naději, že se příbuzný třeba jen ztratil, je dezorientovaný nebo leží v nemocnici v bezvědomí.

Stovky příbuzných však musely čelit velice reálné možnosti, že jejich dra-

hý bude nalezen mrtvý uprostřed sutin z Dvojčat.

Páter Thomas Berg byl vysvěcen teprve před rokem a bydlel ve Westchester County, severně od New Yorku. Spolu s dalšími kněžími sledoval televizi s pocitem, že by měli něčím pomoci. Dva dny po útoku získali od svého nadřízeného povolení odjet do New Yorku. Tehdy už bylo pro příbuzné nezvěstných zřízeno středisko, kde mohli o jejich ztrátě informovat úřady. Páter Berg a jeho kolegové se setkali s představiteli Červeného kříže, kteří jim poskytli rychlokurz v krizové intervenci a přidělili je do tohoto střediska.

„Rychle připravili zhruba dvě stě stolů pro detektivy a agenty FBI atd., kam mohli přicházet příbuzní nezvěstných, promluvit si s detektivem a poskytnout informace o nezvěstném; pak jim bylo řečeno, aby šli domů a přinesli lékařské záznamy o stavu chrupu nezvěstného nebo pramínek vlasů či něco jiného, z čeho by se dalo zjistit DNA,“ vysvětloval páter Berg. „Lidé čekali na obou stranách na Lexington Avenue a přes 25. ulici, než se nakonec dostali dovnitř. Budova zabírá celý blok.“

Vyprávěl, jak kněží „prostě začali pracovat s lidmi ve frontě a sami museli odhadnout, co říct. Člověk tam mluvil s lidmi, kteří byli v úplném šoku, a tak jsme volili jen prostá slova, jako například: „Koho postrádáte? Povězte mi o něm. Můžu se s vámi modlit? Řekněte mi, co pro vás můžu udělat.“ Někteří lidé byli plní emocí. Někteří plakali. Někteří nemohli mluvit. Někteří vítali náš přístup. Vzpomínám na jednoho muže. Jenom jsem se mu podíval do tváře. Mohlo mu být tak pětatřicet. Začal jsem s otázkami, ale jeho obličej byl celý sinalý. Jenom na mě beze slova zíral. Celý jeho svět prostě zmizel a bylo to, jako bych mluvil do zdi.“

Služba přítomnosti, jak ji páter Berg nazývá, nebyla nic dramatického, zdůrazňoval, ale i přesto byla důležitá. „Ve skutečnosti to prostě znamenalo být s lidmi, doslova stát vedle nich,“ vyprávěl Berg, který v současné době vyučuje morální teologii na semináři sv. Josefa v newyorské arcidiecézi. „Vzpomínám, jak jsem se modlil s dvěma sestrami z Dominikánské republiky, které byly provdané za dva bratry. Tito bratři pracovali v kuchyni

restaurace Windows na vrcholku severní věže a teď o nich nikdo nevěděl. Byly to katoličky a já si pamatuji, jak jsem s nimi seděl a modlil se s nimi a jak za námi přišla jedna dominikánská policistka a modlila se také.“

Jednou večer, když se po celodenní službě lidem chystal k odchodu, na něho zavolal jeden z detektivů: „Otče, vy jste katolický kněz, že? Je tu žena, která chce mluvit s knězem.“

„A tak jsem si s ní šel popovídat,“ vyprávěl Berg. „Bylo to strašně smutné. Detektiv tam šel se mnou. Její manžel a dcera pracovali ve Dvojčatech a oba byli mrtví. Chtěla se mě zeptat, jak má zařídit zádušní mši. ‚Jak mám začít s přípravami pohřbu?‘ A v tu chvíli se rozplakala. Já se rozbřečel taky a ten detektiv taky. Oba jsme ji jen tiskli k sobě a drželi ji v náručí. Takové scény přicházely jedna za druhou.“

Kristova přítomnost

Hasič, který byl uprostřed tragédie na Ground Zero a později se stal knězem, páter Thomas Colucci, chápe, že se někteří lidé ptají, jak mohl dobrý a milující Bůh dopustit, aby došlo k tak hrůzným útokům. V odpověď lidem, kteří se ptají: „Kde byl v ten den Bůh?“, ukazuje na Kristovy „ruce a nohy“.

„Kristovo tělo bylo vidět v pracovnících, kteří ten den reagovali,“ řekl páter Colucci, „v lidech, kteří zemřeli, ale také v záchranářích, kteří přišli na pomoc, jako byli policisté, hasiči, zdravotníci..., řidiči sanitek, zdravotní sestry, lékaři. Všichni v ten den zareagovali.“

Nepochybně by doplnil i kněze, kteří poskytovali službu přítomnosti, ať už na samotném Ground Zero, nebo kdekoli jinde. Ground Zero totiž vznikl v každé rodině, kterou tato tragédie postihla. A takových rodin bylo tolik...

John Burger
Aleteia
Přeložila Alena Švecová

John Burger
spisovatel a editor pro Aleteia

JIŘÍ STRACH: KDYŽ SE PODÍVÁTE DO HISTORIE CÍRKVE, VŽDYCKY SE TO MLELO

Oslovili jsme pana Jiřího Stracha, věhlasného českého režiséra a herce, s prosbou o rozhovor. Měl být vánoční, ale nakonec „Lotrando mudruje“ s láskou, zkušeností a nabytou životní moudrostí o mnohých dalších dosti podstatných věcech. Však posuďte sami.

Na co nechcete, aby se vás lidé ptali?

Fajn, tak si toho *Anděla Páně* odbydeme hned na začátku. Ano, připouštím, že už jsem drobet zahlcen nekončícími otázkami: „Pane režisére, bude *Anděl Páně 3?*“ Rád bych odpověděl, ale já opravdu nevím. Nápad bychom měli, finance také, ale ještě tu jsou některé drobné překážky, které budeme muset překonat. A já se pořád ptám v debatách s nebeským Otcem a čekám na signál, na odpověď. Po každé Pán Bůh nějak promluví, naznačí, co po mně chce, abych udělal.

Máme být světlem světa, solí země. Je to o pojmech, které se teď skloňují nejčastěji – i v církevních kruzích – solidarita, altruismus, obětování vlastní svobody pro druhé, požadavky jako nevyčnívat nebo věřit v upřímnost mocných? Je to hrdinství nebo naivita?

Já bych raději, aby se častěji skloňovaly pojmy jako spása duší, vzkříšení, uzdravení slepce nebo Ježíš Kristus. Teprve těm když porozumíme a zakotvíme opravdu v našem srdci, tak pak zjistíme, že návazné pojmy jako oběť a svoboda už vůbec skloňovat nemusíme, protože je najednou přesně chápeme. Naše civilizace je příliš vědecká, snaží se definovat pojmy tohoto světa, aby pak na Wikipedii bylo vše jasné. Ale jak říká Dostojevský – vědecký člověk je jako někdo, kdo si staví zámek ze skla, kde je všechno průzračné a jasné a co jasné není, to se vyhodí ven. Bydlí tam a je nadšený – něco tak krásného, to Církev nikdy nemůže dát. Jenže pak zjistí, že tam není láska a že tam není svoboda, protože ty dvě věci nebudou nikdy jasné. My v Písmu čteme: Bůh je láska. A kolikrát v kázáních slyšíme: Jedině v Bohu člověk zažije, co je skutečná svoboda. No jo, ale stejně tak tam stojí,

Foto: Jiří Strach

že Boha nikdo nikdy neviděl. A on se nám ukrývá v Eucharistii, musíme věřit tomu tajemství. Teprve když přijmeme Tajemství a nabydeme pokoru před Ním, přijmeme malost člověka, která vlastně nic nezná, nic nechápe a musíme se vysmát pýše lidského ega, které všechno ví, všude bylo, a proto může všechny o všem poučovat. Je toto hrdinství nebo naivita?

Napřed bychom měli být strážci Božích tajemství, jak píše svatý Pavel do Korintu, stát se divadlem světu – lidem i andělům. Být bláznem pro Krista. Všichni ti univerzitní intelektuálové se vám sice vysmějí, budou se nad vás povyšovat a urážet – no a co? Je toto hrdinství nebo naivita? Jsou mi úplně fuk, jak to nazveme podle soudů světa, hlavně, že smím být blízko Tajemství.

Když myslím na některé scény z Vašich filmů, pamatuji si, že přinesly důležitá témata. Třeba, zda ještě rozumíme smyslu bolesti? Jaký je pro Vás osobně?

Víte, mně se na jaře do nebe přestěhoval tatínek. Bylo mu skoro 84 a tak těžko Pánu Bohu něco vyčítat, že si ho zavola. Mohl jsem být u něj a doprovodit ho. Tatínek toho do kostela nikdy moc nenachodil, ale mou víru mi nijak nerozporoval. Byl z generace rokenrolu, poválečné mládeže, které hltalo svět a užívalo si jej. A Boha měl někde v kategorii „možná“. A najednou v jistém okamžiku toho umírání, možná v posledním dechu, se na tatínkově tváři objevil výraz překvapení. A já si řekl: Ano, to byl ten moment, kdy tatínek uviděl Boha. Že jsem měl

pravdu já a ne jeho pochybnosti. Bylo to vlastně úžasné, duchovně silné a doslova fantastické. Měl jsem v tu chvíli asi zažívat bolest – ale věřte nevěřte, mně se rozlil pocit radosti a štěstí a duše zpívala „*Christus vincit!*“ Bůh umí přetavit bolest v radost, když se skutečně umíme sklonit před Jeho vůlí a přijmout ji.

V čem spočívá podle Vás důstojnost člověka? A jak s ní koresponduje ten neomarxistický a věčně se opakující požadavek rovnosti?

Důstojnost člověka spočívá v jeho pokoře. Že se umí umenšit, upozadit, sám od sebe si sedne na poslední místo svatebního stolu. Mnohokrát jsem takové skvělé lidi potkal ve své branži – Josefem Somrem počínaje a nevím kým konče. Vidíte, že ti největší jsou zdánlivě ti nejmenší. Ti nevykřikují po médiích svůj věhlas, nepoukazují na své zásluhy či vyznamenání, nepředvádí se. Tohle jsou mnohokrát ti anonymní svatí, o kterých mluví papež František. Je naše chyba, že je nevidíme. Doba nás naučila, že popularita vyžaduje reflektory a ohňostroj. Přitom ty největší věci se ukrývají v tichu a mlčení. Podívejte se na tu nádhernou pokoru betlémské noci, kdy se Bůh stává člověkem. Myslíte, že by dnes k chlěvu poslali televizní štáby a vysílali to live? Naopak – svědectví pastýřů by považovali za fakenews! Důstojnost člověka tedy osobně hledám v úplně jiných vodách, než kde je nám často manipulativně podsouvána a kladena za vzor. A rovnost? Jak je možné, že někoho Pán Bůh stvořil s geniálním hudebním sluchem, třeba Mozarta, zatímco já nerozpoznám Fis od Ges? „Hanba Ti, Pane Bože, ty jsi ale zlej a nespravedlivě Stvořitel,“ můžeme se vztekat spolu se Salierim a užít se závistí. A opět jsme u toho verše z Otčene: Buď vůle Tvá. Každý máme nějaké dary, někdo takové, někdo onaké. Máme ale povinnost jimi obdarovávat svět, protože zase někdo jiný mě třeba obdaruje tím, co sám nemám. Zdarma jste dostali, zdarma dávejte.

Jednota. Motto doby minulé, motto současnosti. Co je jednota? Nemá vyšší level než jen ten, že sklouzne k vyprodeji s cílem

Foto: © Benedikt Renč / Xantypa

unifikovat svět? V čem je podstata jednoty? Dneska o ní mluvíme často – máme se semknout, máme držet spolu. Má to mantinely? Rizika? Má jednota i vyšší level než jen jednoduše se vším raději pro klid souhlasit a souznít?

Stvořit si sen z touhy po jednotě je takový úsměvný naivismus. Když se podíváme do historie Církve, vždycky se to mlelo. Tu na koncilech, tu svatý Dominik proti Katarům, tu trojpapežství... Nemusíme chodit daleko a připomeňme si Husovské pře. Tehdy se alespoň hádali o Pána Boha, zatímco dnes mám pocit, že se hádáme pro vlastní ego. Tihle všichni rádobyteologové na Twitteru dnes, co jedním dechem urážejí svého arcibiskupa a v druhém zbožně volají po jednotě? Směšné! Chceme-li dosáhnout jakési svornosti – neříkám jednoty, ale svornosti – tak všichni zaklekneme s růžencem, přemýšlejme o svých chybách a ne chybách toho druhého. A když už nás bude svrbět prst na klávesnici, abychom bratra nakopali a veřejně zneuctili, radši vytrhneme kabel počítače ze zásuvky. A tento návod bych doporučil i mnohým našim prelátům. Svatost ticha je kolikrát víc než zdánlivá brilantnost našich argumentů.

Pan kardinál Dominik Duka ve svém posledním listě

krásně upozornil na jednu skutečně smutnou věc naší (mj. kovidové) reality: rozdělení. Rozdělená společnost, rozdělené farnosti, rozdělené rodiny. Existuje účinný tmel?

Tmel nevím, ale lék s dlouhodobým účinkem snad ano. Pojdme si zacitovat z úkonu kajčnicosti: „...Je to má vina, má velká vina. Proto prosím Matku Boží, Pannu Marii, všechny anděly a svatě, i vás, bratři a sestry, abyste se za mě u Boha přimlouvali.“ Možná bychom se místo symbolického bití v prsa měli mlátit do hlavy, aby se nám v ní konečně rozsvítilo. Přestaňme tuhle větu zvykově drmolit a přednesme ji Bohu i bližním upřímně. Vždyť co znamená? Já a moje vina – a ne chyba někoho druhého. Přimlouvejte se za mě u Boha, stejně jako prosím já za vás. Proto často říká papež František: modlete se za mě. To není tyjátr pro média, aby vypadal lepší, pokorný a svatý. Jsem přesvědčen, že když se opravdu naučíme si odpouštět, začneme si zase v jinakosti naslouchat, a bude méně rozdělení. V posledních letech jsem blízko panu kardinálovi Dukovi. A mohu svědčit, kolik on, chudák dnes už starý pán, kolik on dostal od vlastních ran na veřejnosti a kolikrát je nevrátil zpátky. Vše se zapisuje do Knihy života – i ty rány, i ta odpuštění.

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

Mimochodem, s odchodem pražského arcibiskupa je spojena i skutečnost, že v České republice už nebude žádný, který byl za totality uvězněn. Další byli vyslýcháni a měli jiné nepříjemnosti, ale mříže nepoznali. Pan kardinál Dominik Duka byl odsouzen za vydávání samizdatu, když komunisté přišli na kadaňskou dílnu. Máme dneska svobodu médií? Nemáme náhodou dnes paradoxně kvůli hypertrofovanému požadavku korektnosti svobody méně?

Hlavně se vytrácí humor. Dneska už zase přemýšlíte, kde říct jakou anekdotu, aby se do vás okamžitě nepustili aktivisti zleva zprava. Doba korektnosti je příšerná a vraždící svobodu. Kolikrát si vzpomenu na pana kardinála Špidlíka, který mi říkal: „Totalita nesnáší žerty. Všimněte si, nacisti ani komunisti je nesnesli. Totalita nesnese jakýkoli žert.“ Ano, humor je pro mě ten barometr, podle kterého poznávám plíživě se vracějící totalitární myšlení lidí. Přitom žert má úžasnou schopnost vážné věci zjemnit a pomoci nám k nadhledu, který ztrácíme.

Jak byste zrežíroval obsah listů našim pastýřům? Jaký by měl být takový hezký, účinný a s misijním zápalem pak i předávaný pastýřský list?

Anděl Páně mě naučil, že český národ

umí přijmout i vážné věci, když nejsou tesané do mramoru, když je říkáte s laskavým humorem a nadhledem. Vzpomeňme na Jiřího Reinsberga nebo Tomáše Špidlíka. Takže lidskost, laskavost a vtip. Cesta není z katedry povojensku zakazovat to či ono a tvářit se přitom vážněji než všechna vážnost. Jsem přesvědčen, že Pán Bůh má velký smysl pro humor. Věřím, že humor je velký rozměr Božího obrazu, ke kterému jsme byli stvořeni. A toto často do vlastních katolických řad vyčítám, že máme málo humoru, že se bereme moc vážně, že se málo radujeme. Vždycky říkám: „Lidi! Kristus přemohl smrt a vstal z mrtvých! Radujte se! Vy byste měli prožít život jak na kolotoči a prochechat se až do hrobu, protože vás smrt už nedožene! Lidé bez této naděje – ti ať jsou smutní a vytvářejí se jak škarohlídi, ale my přece máme naději!“ A naděje neklame! Takže by to asi bylo zrežírováno s touto nadějí.

Jako režisér pracujete podle Vašich slov rád s tématy, která jsou nadčasová, obecně platná. Od pohádky umíte přejít k detektivce, lidským postavám jdete hluboko pod kůži, nebojíte se přenesení existenciálních otázek na plátno. Umíte pracovat s tajemnem. Moje otázka tam míří a nebude to (L) labyrint, ale mše svatá. Není liturgie zbavena smyslu, když je jí

zcela upřeno tajemství? Vše nám je vysvětleno, okomentováno, množství slov převládá nad tichem, dbá se na nízkoprahovost toho, co má mířit lidem do uší a pak i do duše. A přece, člověk jako by toužil po tichu, jemného svitu svíček místo zářivých reflektorů, studené paní zimě, která může za to, že citelně bdíme, místo účinné klimatizace.

V září nebo v říjnu vyšlo nové motu proprio, které opět upravuje předkonicilní mše. Tak jsem si řekl, že než to zakážou úplně, měl bych se alespoň jednou jít podívat, jak to podle starého misálu vypadá. A musím říct, že stará mše má velkou sílu. Právě v tom tajemství, v tom nevy-sloveném, nepojmenovatelném. Nebojte, nestane se ze mě lefebvrista, já už jsem vychován na pokonicilním ritu. Ale jsem rád, že trident zůstane. Vzpomínám si, že když jsem zamlada neměl rozum, tak jsem ohrnoval nos nad těmi babičkami, co se modlily růženec. „Co to tady furt drmolí, stejně ani neví, co říkají,“ říkal jsem si nafoukaně. Stejně tak mně lezly na nervy kytarové mše pro mládež. Když jsem slyšel ten kotlíkářský popěvek, že Ježíš žije, vždycky jsem měl pocit, že Pán Ježíš právě umřel, když to slyšel. Až když jsem dostal rozum, musel jsem si nafackovat. „Co se tady nad někoho povyšuješ, ty estéte blbej, vždyť ti lidé se modlí! Kdo jsi ty, abys komukoli diktoval, jak se má modlit správně?“ Vždycky si na svou hloupost vzpomenu, když jde při Navalis svatojánské procesí z katedrály na Karlův most a všichni se modlí, zatímco někteří se této upřímné lidové zbožnosti vysmívají jako přežití barokní šaškárně. No, on si nás Pán Bůh všechny jednou porovná...

Nejde o tom nemluvit, takže pandemie: nebudu se ptát, zda a kolikrát jste očkovan, jak jste spokojen s vládními opatřeními a tak dále. Ale nabízí se jiná věc: zdá se, že nám byla dána taky jako šance. A ukázaly se lidské charaktery mnohdy v neuvěřitelném světle a nahotě, která šokovala. Vnímáte to taky?

Každá krize obnaží charaktery – ať už je to válka, totalita nebo covid. Lidé ze strachu odhodí své zkrášlující masky, za

keré se do té doby skrývali, a projeví se v dobrém i ve zlém. Upřímně, já osobně jsem docela rád, že mě Pán Bůh nenechává vidět jen v zrcadle a hádance, že můžu vidět ty charaktery tváří v tvář. Alespoň těm nedobrým se pak lze vyhnout. A očkován jsem. Už dokonce třetí dávkou. Osobně se můžu plně ztotožnit s přípisem otce arcibiskupa Graubnera. Zároveň bych ale nikdy nebral kalašnikov na ty, kteří se očkovat nenechávají.

Pracujete zřejmě v převážně nekatolickém prostředí, tím myslím na Vaše spolupracovníky a kolegy. Zákonitě musíte vyčnívat. Jaké to je? Dokážete vysvětlit své motivace a jednání nevěřícím? Jsou tomu otevření? Ptám se mimo jiné také proto, že v církvi jede naplno synoda o synodalitě a jedna z otázek míří do důležité oblasti, když se ptá „co nám brání dělat misie“? Podle mého soudu

snad jen my sami můžeme být překážkou, ale Vaše zkušenost bude bohatší. Jak autenticky hlásat Krista? Ukřížovaného nejdřív, poté teprve ve slavném vzkříšení!

O synodě a jejím obsahu či smyslu nemám zatím tolik informací, abych si k ní troufal zaujmout jakákoli stanoviska. Jen doufám, že z toho nebude nakonec nějaká intercírkvní Potěmkinova vesnice... A jak ale autenticky vyrazit na misie svého okolí? Těžká otázka do dnešní doby, která má klapky na očích i uších. Přesto myslím, že už jsem ten návod dal kdesi v předchozí odpovědi. Radujte se! Buďte veselí. Mějte dobrou náladu a rozdávejte ji druhým. Ti lidé si po čase řeknou: „Safraporte, jak to tihle dělají, že se pořád smějou? Kde furt berou tu dobrou náladu? Jaktože mají stále dobíté baterky?“ A po čase sami zjistí, že my máme tu nebeskou jadernou elektrárnu, které nikdy nedojde palivo. Protože je všemohoucí a nekonečná. A že stačí se jen v modlit-

bě a svátostech připojit do téhle virtuální duchovní zásuvky.

Když se blíží svátky Narození Spasitele, víme, že je to vždy ta nejlepší zpráva jaká vůbec může být. Narodil se, aby nám otevřel nebe. Na co se v nebi těšíte? A jaké je peklo?

Neschopnost milovat, to je peklo, říká Dostojevskij. A na co se těšit do nebe? Vzpomínám si, jak mi mladí bratři dominikáni vyprávěli, když doprovázeli do nebe otce Jiřího Maria Veselého OP. Ptali se ho: „Otče a na co se těšíte do nebe?“ A očekávali, že dostanou nějakou zbožnou odpověď, třeba jako na věčný pohled do Boží tváře nebo fanfáry andělských trubek... A víte, co jim odpověděl? „Na Aničku. Měla oči jak stará laň!“

*Za rozhovor děkuje
Zdeňka Rybová*

Čestný je člověk, když...

Člověk je veliký, má-li pravé mravní hodnoty a vlastnosti, dovede-li být skutečným hrdinou v dobrých činech a vlastnostech. Mladý člověk má smysl pro čest, a proto je třeba, aby byla skutečná. Cest není jen zdánlivost a také není hoden cti ten, kdo ji hledá ve zlých činech. Hřích je slabost a nemoc, protože člověk má svou mysl a svou svobodnou vůli proto, aby užíval těchto schopností správně, lidsky a tedy mravně, a nemá je k tomu, aby jich zneužíval. Bůh dal člověku svou podobnost, proto čestné je to, co podporuje lidskou důstojnost a velikost, co pěstuje v člověku jeho vyšší stránku, podobnou Bohu. Podle těchto zdravých zásad lidských čestné je to, co člověk poznává a koná jako svou povinnost k Bohu, člověku, společnosti. Povinnost k Bohu váže člověka, aby žil mravně a ušlechtilé, aby ctil Boha a oslavoval Ho svým životem. Proto povinnosti k Bohu jsou čestné. Povinnost k člověku zbavuje nás sobectví a váže nás k čínorodé lásce a k lidskému poměru k bližnímu a respektování práva a cti druhého. Respektovat a ctít bližního je lidské. Povinnost ke společnosti vychovává v mladé duši schopnost ušlechtilé lásky a přátelství pro rodinný život, lásku a práci pro vlast, pro národ a stát, poctivost v práci, kterou si kdo zvolí jako životní práci. Čestná je poctivost. Čestné je to, co dává člověku hodnotu, co ho povyšuje, ne to, co ho ponizuje. Čestná je duševní krása a ryzost, nikoliv špatnost a temnota hříchu. Čestná je čistota mysli a srdce, nikoliv hrubá záliba smyslná, jíž se zneužívá pro sobecké zadostiučinění. Čestný je vážný názor na sexuální život a na známost, nikoliv dobrodružství a sentimentálnost. Čestná je čistá radost a skutečný vtip, nikoliv hrubé žerty a přiblblý smích ze špatně a neváženě vyjádřených věcí sexuálních. Věci sexuální mají svůj vážný a přirozený cíl, proto nejsou směšné. Ubohá a nelidská je radost z nevázanosti. Čestný je člověk, který se ovládá, ne ten, který je hříčkou svých nálad a vášní. Čestné je jednání z přesvědčení, nikoliv to, kde člověk slabošsky skrývá své přesvědčení a přizpůsobuje se špatnosti a slabosti jiných, protože se bojí výsměchu. Čestný je člověk statečný, nikoliv zbabělec. Čestné je skutečné vědění a znalost toho, co má člověk znát, nikoliv zdánlivost a nabubřelost vnější. Čestný je člověk pevný, důsledný, který dovede dodržet dané slovo, nikoliv ten, kdo mnoho mluví a nic nedodrží nebo kdo je nedůsledný. Čestné je vše, co je dobré, nečestné je to, co je zlé, protože zlo snižuje člověka.

HABÁŇ, Metoděj O.P., *Život, láska, manželství*. Soukromý tisk z *Filosofické Revue*. S církevním schválením, 1948
Text převzat se svolením z online knihovny <http://librinostri.catholica.cz>.

ADVENTNÍ ZAMYŠLENÍ

OSN přepisuje dějiny. Chrámovou horu v Jeruzalémě, kde se nacházel původní Šalamounův chrám a kde zůstává věhlasná Zeď nářků, jedno z nejposvátnějších židovských míst, prohlásilo Valné shromáždění v hlasování v poměru 129:11 za arabské. „Valné shromáždění OSN ve středu schválilo rezoluci, která popírá židovské a křesťanské vazby na Chrámovou horu. Původně navržené neutrální stanovisko jsem se rozhodl následně změnit na jasné proti,“ uvedl na svém Twitteru ministr zahraničí vlády v demisi Jakub Kulhánek.

Pařížský arcibiskup, vynikající muž, který neváhal zasvětit Paříž nejsvětějším Srdcím Ježíše Krista a Panny Marie, muž, který krátce po zahájení arcibiskupské služby, čelil požáru v Notre-Dame, vášnivý obhájce manželství výhradně mezi mužem a ženou a právo na život počatých dětí, byl médií nařčen z jakéhosi více než 10 let starého přečinu, který měl spočívat ve vztahu se ženou. Podal demisi (což je určitě na místě), která byla v rekordně krátké době přijata. Komentátoři píší, že může jít i o signál změny přístupu Vatikánu k obviněním biskupů, a sice, že se s větším důrazem přihlíží na „typ řízení diecéze“ (zdroj: *ThePillar-Catholic.com*). Odvolávají se přitom na skutečnost, kdy biskupové Německa, Francie nebo Spojených států, kteří např. po obvinění z tzv. krytí zneužívání také podali demise, ve funkci zůstali. (K tomu je třeba dodat, že v Polsku byli prakticky všichni odvoláni.)

Damian Thompson vystoupil proti stále brutálnější šikaně a umlčování lidí – zejména křesťanů –, kteří nezastávají většinové (tj. ty „správné“) názory na kontroverzní témata. Kultura cenzury je stále hlouběji zakořeněna ve veřejných institucích nejen v Británii, ale také v celé

Foto: Marketa Zelenkova / Člověk a Vira

Evropě, píše. „Minulý měsíc jsme v Londýně byli svědky ošklivé podívané na Johna Sherwooda, 71letého křesťanského pastora, jak byl vyvečen z ulice a obklíčen policisty za veřejné kázání proti sňatkům homosexuálů. Ve Finsku hrozí bývalé ministryni vnitra Päivi Räsänenové, luteránce, trest vězení, protože tweetovala stejný názor. Úřady se daly do práce a s horlivostí podobnou Stasi našly další důkazy o ‚nenávislných projevech‘ – a hned je přidaly do obvinění. Zmiňuji Stasi, protože dle mého existuje přímá souvislost mezi stále fanatictějšími pokusy Evropy hlídat veřejné mínění a bývalým sovětským blokem.“

„Pokud znamená jít cestou zla totéž, jako jít cestou dobra, a tím neomylně dosáhnout věčného života, musíme z toho vyvodit nevyhnutelně závěr, že ctnost

a neřest jsou dva rovné prostředky k bezpečnému dosažení blaženosti. Že je na volbě člověka, aby následoval jedno nebo druhé, jak se mu zlíbí a ve výsledku to bude jedno; a že ty nejspinavější a nejčistší životy mají stejnou hodnotu a důstojnost, protože oba vedou ke stejné dokonalosti a štěstí. Ergo, odstraňte z lidstva strach z věčného trestu, z pekla a zavržení, a svět bude naplněn zločiny; ty nejdopornější zločiny se stanou povinností, bude možné je spáchat kdykoliv a nebude za ně žádné vězení, žádný trest. Když toto uděláte, stane se jedno: peklo nastane dříve.“ Tento citát je z knihy otce Charlese Arminjona (vyd. r. 1881), kterou sv. Terezie z Lisieux okomentovala takto: „Možnost číst tuto knihu byla jednou z největších milostí mého života.“

–zd-